

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

**طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس
(مرحله پنجم)**

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس
(مرحله پنجم)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۷/۱۰

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۸۲۱

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۱/۰۷/۲۰

پرویشکده شورای نگهبان

طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس (مرحله پنجم)

درباره‌ی مصوبه

«طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس»، در مرحله‌ی نخست در تاریخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. این شورا با بررسی مصوبه‌ی مذکور در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۷، مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص داد.

مجلس شورای اسلامی در راستای مرتفع کردن ایراد پیشین شورای نگهبان، در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۴ اصلاحاتی را در مصوبه‌ی پیشین معمول داشت و مصوبه‌ی مرحله‌ی دوم را به شورای نگهبان ارسال کرد. شورای مزبور با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۱۷، بررسی مصوبه‌ی اعاده شده را در دستور کار خود قرار داد و برخی از مواد آن را واجد اشکال تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را به رئیس مجلس اعلام کرد.

سپس مجدداً مجلس با اصلاح مصوبه در تاریخ ۱۴۰۰/۸/۱۶، مصوبه‌ی مرحله‌ی سوم را به شورا ارسال کرد. این شورا با تشکیل جلسات مورخ ۱۴۰۰/۸/۲۶ و ۱۴۰۰/۹/۳، مجدداً برخی از مواد مصوبه را واجد اشکال شناخت و نظر خود در این مورد را به رئیس مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

قانون‌گذار در راستای تأمین نظر شورای نگهبان، در تاریخ ۱۴۰۱/۵/۱۱ اصلاحاتی را در مصوبه اعمال و مصوبه‌ی مرحله‌ی چهارم را در قالب نامه‌ی شماره ۱۵/۴۷۵۵۶ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۵ به شورا ارسال کرد. شورای نگهبان پس از بررسی مصوبه‌ی اعاده‌شده در جلسات صبح و عصر مورخ ۱۴۰۱/۶/۹، همچنان یکی از مواد آن را مغایر با قانون اساسی شناخت و نظر خود در این خصوص را از طریق نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۲۹۱۷ مورخ ۱۴۰۱/۶/۱۲ به مجلس اعلام کرد.

مجلس شورای اسلامی مجدداً در تاریخ ۱۴۰۱/۷/۱۰ مصوبه‌ی حاضر را مورد اصلاح قرار داد و مصوبه‌ی جدید را در قالب نامه‌ی شماره ۱۵/۶۵۲۳۱ مورخ ۱۴۰۱/۷/۱۲ ارسال کرد. این بار شورا پس از بررسی مصوبه‌ی اعاده‌شده، آن را مغایر با قانون اساسی و شرع تشخیص نداد و نظر خود را از طریق نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۳۳۵۷ مورخ ۱۴۰۱/۷/۲۰ اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس (مرحله پنجم)»

ماده ۱-

[در ماده (۱) عبارت «سازمان اطلاعات سپاه انقلاب اسلامی ایران» به عبارت «سازمان اطلاعات سپاه» اصلاح می‌شود.]
 کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸^۱ و نهادها و سازمان‌های وابسته به قوای سه‌گانه کشور مکلفند ضمن احراز تابعیت جمهوری اسلامی ایران و شرایط خدمت نظام وظیفه عمومی (پایان خدمت یا معافیت دائم)، در انتصاب افراد به مشاغل حساس موضوع این قانون، وجود یا فقدان شرایط مقرر در ماده (۲) این قانون را از مراجع سه‌گانه وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه و قوه قضائیه استعلام نمایند. ...

تبصره ۱- ...

[در تبصره (۳) ماده (۱)، واژه «کمیته» به عبارت «کارگروه (کمیته)» اصلاح می‌شود.]

تبصره ۳- ... در موارد اختلاف بین وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، چنانچه فرد مورد استعلام حائز امتیازاتی است که برای تصدی سمت مورد نظر جایگزین ندارد و یا یافتن جایگزین، متعذر است، بالاترین مقام دستگاه مربوط ظرف پنج روز درخواست خود را با ذکر ملاحظات خاص خود برای کارگروه (کمیته) تعیین صلاحیت بین دستگاهی ارسال می‌کند.

دبیرخانه کارگروه (کمیته) مذکور در شورای هماهنگی اطلاعات

^۱ ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی: «ماده ۵- دستگاه اجرایی: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.»

مستقر و دبیر این شورا، دبیر کارگروه (کمیته) مذکور (بدون حق رأی) خواهد بود. کارگروه (کمیته) به این نوع درخواست‌ها با حضور نماینده تام‌الاختیار وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه و حراست دستگاه مربوط رسیدگی و اتخاذ تصمیم خواهد نمود. تصمیمات متخذه کارگروه (کمیته)، برای دستگاه استعلام‌کننده الزام‌آور است.

تبصره ۴- ...

[در ابتدای تبصره (۵) ماده (۱)، بعد از واژه «استعلام» عبارت «و انتصاب» اضافه می‌شود.]

تبصره ۵- استعلام و انتصاب در خصوص نهادهای تحت امر مستقیم مقام معظم رهبری مانند نیروهای مسلح، منصوبان مستقیم مقام معظم رهبری و انتصاب مقاماتی که در قانون اساسی تشریفات خاصی برای آن پیش‌بینی شده و کارکنان قوه قضائیه (اعم از قضات و کارمندان) که صلاحیت آنها توسط حفاظت اطلاعات مربوط احراز و اعمال می‌گردد، منوط به تصمیم مقام منصوب‌کننده خواهد بود.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

مجلس شورای اسلامی در تبصره (۳) پیشین این ماده، از واژه‌ی غیرفارسی «کمیته» که داری معادل‌های فارسی مختلفی همچون «کارگروه» است، استفاده کرده بود. در نتیجه تبصره (۳) سابق مغایر با اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته شد. حال که در تبصره (۳) اصلاحی، عبارت «کارگروه» جایگزین شده است، اشکال مذکور شورا رفع شده است.

▪ توضیح اعمال تذکر

مجلس شورای اسلامی در صدر ماده (۱) سابق، عبارت «سازمان اطلاعات سپاه انقلاب اسلامی» را ذکر کرده بود که شورا متذکر شد تا عبارت مذکور به عبارت کامل «سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» اصلاح شود. همچنین تبصره (۵) پیشین ماده (۱)، «استعلام» در خصوص برخی مشاغل از جمله منصوبان مستقیم مقام معظم رهبری را غیرالزامی و منوط به تصمیم مقام منصوب‌کننده کرده بود. شورا متذکر شد بعد از عبارت «استعلام»، عبارت «انتصاب» نیز اضافه شود تا از متن چنین مستفاد نشود که استعلام برای

مشاغل مذکور اختیاری است ولی در صورت استعلام، باید به آن ترتیب اثر داده شود. اکنون در مصوبه‌ی اعاده شده هر دو تذکر فوق اعمال شده است. البته عنوان کامل «سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» در مصوبه‌ی حاضر نیز ذکر نشده است، ولی با توجه به اینکه عبارت «سازمان اطلاعات سپاه» از نظر مفهومی برای اشاره به سازمان مذکور مصطلح شده است، تذکر مذکور رعایت شده است.

■ نظر شورای نگهبان

تبصره (۳) ماده (۱)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

***

ماده ۲-

انتصاب اشخاص ذیل در مشاغل و پست‌های حساس ممنوع است:
 [در بند «الف» ماده (۲) عبارت «کسانی که خود، فرزندان و همسر/همسران ایشان» به عبارت «کسانی که خود، فرزندان یا همسر ایشان» اصلاح می‌شود.]

الف - کسانی که خود، فرزندان یا همسر ایشان تابعیت مضاعف دارند.
 ب - ...

[در تبصره بند «ب» ماده (۲) عبارت «اقلیت‌های دینی به رسمیت شناخته شده» به عبارت «اقلیت‌های دینی شناخته شده» اصلاح می‌شود.]
 تبصره - اقلیت‌های دینی شناخته شده در قانون اساسی صرفاً از شرط اعتقاد به اسلام معافند و سایر شرایط قانونی تصدی مشاغل حساس را باید دارا باشند.

پ - ...

■ توضیح اعمال تذکر

الف) به موجب حکم بند الف) سابق، کسانی که «خود، فرزندان و همسر/همسران ایشان» تابعیت مضاعف داشتند، از تصدی مشاغل حساس منع شده بودند. این در حالی بود که متن این بند از جهت عبارت‌پردازی و علایم سجاوندی نیازمند اصلاح بود. برای مثال

شایسته بود به جای «و» و علامت (/)، از حرف «یا» جدا کردن موارد مذکور استفاده شود. اکنون قانون‌گذار در بند (الف) اصلاحی تذکر پیش‌گفته را اعمال کرده است.

ب) مطابق متن اصول (۱۲) و (۱۳) قانون اساسی، «اسلام» تنها «دین رسمی» کشور است و «ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی»، تنها «اقلیت‌های دینی شناخته‌شده» در کشور هستند. شورا متذکر شد عبارت «اقلیت‌های دینی به رسمیت شناخته‌شده» در تبصره‌ی سابق بند (ب) به عبارت «اقلیت‌های دینی شناخته‌شده» اصلاح شود. اکنون این تذکر اعمال شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۲)، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشگاه شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز،

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcr.ac.ir